

**Poliomielīta uzraudzības komisijas (PUK)
sēdes protokols Nr.1/21_05_2024**

Rīgā, 21.05.2024.

Sēdes norises vieta: Microsoft Teams Meeting platformā

Sēdes norises laiks: 2024. gada 21. maijs, no plkst. 11:00 līdz 11:45

Sēdi vada komisijas priekšsēdētājs:

Jurgis Strautmanis

VSIA “Bērnu klīniskā universitātes slimnīca”
neirologs, komisijas priekšsēdētājs

Sēdē piedalās Poliomiēlīta uzraudzības komisijas locekļi:

Dace Gardovska

VSIA “Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” Bē
slimību klīnikas vadītāja, profesore

Indra Zeltiņa

Latvijas Infektologu un Hepatologu asociācijas
prezidente, profesore

Guntis Karelis

Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas
Neiroloģijas un neiroķirurģijas klīnikas vadītājs,
asoc. Profesors

Sēdē nepiedalās Poliomiēlīta uzraudzības komisijas locekļi:

Dace Zavadska

VSIA „Bērnu klīniskā universitātes slimnīca”
Bērnu vakcinācijas centra vadītāja,
priekšsēdētāja, asoc. Profesore

Ludmila Vīksna

Rīgas Stradiņa universitātes Infektoloģijas un
dermatoloģijas katedras vadītāja, profesore

Ilze Grope

Latvijas Bērnu infektologu biedrības
priekšsēdētāja, profesore

Sēdē piedalās citas uzaicinātās personas:

Inga Liepiņa

Veselības ministrijas Sabiedrības veselības
departamenta Vides veselības nodaļas vecākā
eksperte epidemioloģiskās drošības jomā

Gatis Pakarna

SIA RAKUS Laboratorijas dienests
Laboratorija "Latvijas Infektoloģijas centrs"
Virusoloģijas daļas vadītājs

Sēdi protokolē:

Viktorija Leitēna

Slimību profilakses un kontroles centra
Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses
departamenta Infekcijas slimību uzraudzības
un imunizācijas nodaļas vecākā epidemioloģe

Darba kārtība/ sanāksmē apspriests:

1. Par poliomiēlīta epidemioloģisko situāciju pasaulē, akūtas šļauganās paralīzes (AŠP) gadījumu. uzskaiti un enterovīrusu cirkulācijas uzraudzības rezultātiem vidē Latvijā.
2. Iepriekšējās komisijas sēdes uzdevumu izpilde.
3. Priekšlikumi par poliomiēlīta uzraudzības komisijas priekšsēdētāja maiņu.
4. Diskusija un ierosinājumi.

J.Strautmanis atklāj sēdi, informē komisijas locekļus par Poliomiēlīta uzraudzības komisijas (turpmāk – Komisija) mērķiem un uzdevumiem, kā arī par darba organizāciju.

1. Par poliomiēlīta epidemioloģisko situāciju pasaulē, akūtas šļauganās paralīzes (AŠP) gadījumu uzskaiti un enterovīrusu cirkulācijas uzraudzības rezultātiem vidē Latvijā

V.Leitēna atgādina par poliomiēlīta komisijas funkcijām un uzdevumiem: Komisija izveidota, lai saglabātu no poliomiēlīta brīvas teritorijas statusu pērcertifikācijas periodā un izvērtētu poliomiēlīta epidemioloģiskās uzraudzības pasākumu nodrošināšanu valstī.

Prezentācijas laikā ziņo par poliomiēlīta uzraudzības pasākumiem, kas tiek veikti valstī atbilstoši ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumiem par poliomiēlīta pretepidēmijas pasākumiem.

Informē par poliomiēlīta epidemioloģisko situāciju pasaulē; 1.tipa savvaļas poliovīruss joprojām tiek reģistrēts Pakistānā un Afganistānā, pēdējais gadījums tika reģistrēts 24.02.2024., kā arī 2022. gadā 1. tipa savvaļas poliovīrusa gadījums tika ziņots Malāvijā un Mozambikā. 2.un 3. tipa savvaļas poliovīrus pasaulē ir izskausti. Pasaulē joprojām tiek reģistrēti gadījumi, ko izraisījis cirkulējošais, no vakcīnas iegūtais poliovīruss. Latvijā pēdējais poliomiēlīta saslimšanas gadījums tika reģistrēts 1963. gadā.

Prezentācijas laikā komisijas locekļi tika informēti par AŠP uzraudzības datiem. AŠP uzraudzība ir uzskatāma par visjutīgāko metodi un par drošu pierādījumu, ka valsts epidemioloģiskās uzraudzības sistēma ir efektīva, spēj laikus atklāt un laboratoriski apstiprināt ievestus poliomiēlīta gadījumus, līdz ar to, veikt operatīvus pretepidēmijas pasākumus un novērst infekcijas izplatīšanās draudus. Aktualizēja AŠP uzraudzības galvenos soļus, jo ārstniecības personām ir liela loma AŠP sindroma epidemioloģiskajā uzraudzībā. Lai novērtētu epidemioloģiskās uzraudzības kvalitāti, valstī tiek analizēti arī vairāki citi rādītāji – ziņošanas savlaicīgums, paraugu paņemšanas un nosūtīšanas laiks, pozitīvo paraugu īpatsvars u.c. Latvijā 5 gadu laikā tika atklāti, ziņoti un izmeklēti 16 AŠP gadījumi, no tiem, savlaicīgi ziņoti

43,8% (7 gadījumi), atbilstoši paņemti un nosūtīti 31,3% (5 paraugi) un 75% (12 gadījumos) laika intervāls bija atbilstoši noteiktajam.

Informē par enterovīrusu epidemioloģiskiem uzraudzības datiem piecu gadu laikā, enterovīrusiem ir raksturīga sezonālitate, biežāk tiek reģistrēti vasarā (vasaras beigās) un agrā rudenī.

Sniegti poliovīrusu un citu enterovīrusu vides monitoringa izmeklēšanas rezultāti. Latvijā tiek monitorēti notekūdeņi un laboratoriski izmeklēti no 8 vietām Rīgas un Daugavpils pilsētu ūdens attīrīšanas stacijām, lidostas, kā arī no patvēruma meklētāju izmitināšanas centriem. Programmas mērķis ir nodrošināt poliovīrusu (un citu enterovīrusu) epidemioloģisko uzraudzību vidē, savlaicīgu to cirkulācijas atklāšanu un nepieciešamo preventīvo pasākumu veikšanu. 2023. gadā tika papildināts poliovīrusu un citu enterovīrusu cirkulācijas monitoringa plāns Rīgā, paraugu ņemšanas vietu sarakstā tika iekļauta arī Rīgas pilsētas labā krasta kanalizācijas sūkņu stacija Ilzenes ielā 1E. Palielināts notekūdeņu monitoringa ietvaros ņemto paraugu skaits un nolemts monitoringu turpināt visu gadu arī pārējās Latvijas teritorijas ņemšanas vietās.

Piecu gadu laikā tika pārbaudīti 469 ūdens paraugi, no kuriem 145 (30,9%) bija ar pozitīvu rezultātu. No tiem 14 (9,7%) paraugos tika konstatēti Echo vīrusi, 22 (15,2%) paraugos – Koksaki vīrusi, 5 (3,4%) paraugos – EnteroX vīrusi. Adenovīrusi un poliovīrusi netika konstatēti.

Prezentēti imunizācijas līmeņa rādītāji Latvijā pret poliomiēlītu no 2019.-2023. gadam. Imunizācijas līmenis pret poliomiēlītu 2023. gadā atbilst PVO ieteiktajiem 95% vakcinācijai pret poliomiēlītu visās vecuma grupās. Joprojām vakcinācija ir vienīgais efektīvais poliomiēlīta profilakses pasākums. Lai gan Latvija atzīta par valsti brīvu no poliomiēlīta, bērnu vakcinācija ir nepieciešama, jo atsevišķās valstīs turpinās poliovīrusu cirkulācija un pastāv infekcijas ieviešanas un izplatīšanās risks.

2. Par Poliomiēlīta uzraudzības komisijas iepriekšējās sēdes uzdevumu izpildi

J.Strautmanis jautā par uzdevumu izpildi, kas tika ierosināti iepriekšējā poliomiēlīta uzraudzības sēdē.

V.Leitēna, atskaitās par veiktajiem pasākumiem, kas pēc Komisijas iniciatīvas tika ierosināti:

1. Izstrādāt rīcības plānu, ja tiek konstatēts poliomiēlīta gadījums.

Tika izstrādāts rīcības plāna uzmetums, ja tiek konstatēts poliovīrusa gadījums, kas tika nosūtīts komisijas locekļiem, izskatīšanai.

2. Izskatīt un papildināt poliovīrusu un citu enterovīrusu cirkulācijas monitoringa vietu un paraugu skaitu.

Tika papildināts poliovīrusu un citu enterovīrusu cirkulācijas monitoringa plāns. Lai uzlabotu monitoringa pārklājumu Rīgā, paraugu ņemšanas vietu sarakstā tika iekļauts arī Rīgas pilsētas labā krasta kanalizācijas sūkņu staciju Ilzenes ielā 1E. Palielināts notekūdeņu monitoringa ietvaros ņemto paraugu skaits un nolemts monitoringu turpināt visu gadu.

3. Organizēt iespēju Latvijā ne tikai tipēt, bet arī veikt vīrusa sekvencēšanu.

Šobrīd poliovīrusu laboratoriskā diagnostika audu kultūrā notiek pēc Pasaules Veselības organizācijas (PVO) izstrādāta algoritma, bet SIA RAKUS Laboratorijas dienesta laboratorijas “Latvijas Infektoloģijas centram” ir iespēja veikt sekvencēšanu arī Latvijā, kaut gan visi paraugi (ar pozitīvu vai negatīvu rezultātu) no aizdomīgiem akūtas šļauganās paralīzes gadījumiem tiek un tiks nosūtīti uz *National Institute for Health and Welfare* Somijā rezultātu apstiprināšanai.

4. Organizēt iedzīvotāju un ģimenes ārstu informēšanu par poliomiēlītu, sniegt rekomendācijas ceļotājiem.

Tika atjaunota informācija par poliomiēlītu Slimību profilakses un kontroles centra (turpmāk - SPKC) tīmekļa vietnē: <https://www.spkc.gov.lv/lv/poliomieliits>

Sniegtas rekomendācijas ceļotājiem: <https://www.spkc.gov.lv/lv/jaunums/informacija-celotajiem-par-poliomielitu>

5. Veicināt vakcinācijas aptveri sadarbojoties ar ģimenes ārstiem.

SPKC ir izveidots vakcinācijas koordinātoru tīkls un tīkla ietvaros, epidemiologi sazinās ar ģimenes ārstiem, un sniedz rekomendācijas vakcinācijas aptveres uzlabošanai.

D.Gardovska ierosina aktualizēt informāciju un izplatīt iedzīvotājiem plašsaziņu līdzekļos par poliomiēlītu un tā uzraudzību, par Komisijas darbu.

3. Par Poliomiēlīta uzraudzības komisijas priekšsēdētāja maiņu

J.Strautmanis izvirza priekšlikumus par poliomiēlīta uzraudzības komisijas priekšsēdētāja maiņu. J.Strautmanis priekšsēdētāja amatā jau ir 10 gadus un ir pienācis laiks nomainīt priekšsēdētāju. Ierosina izvirzīt speciālistu epidemioloģijas jomā. Pēc Komisijas nolikuma komisijas priekšsēdētāju nosaka Veselības ministrija.

Komisija vienojas, ka priekšlikumi un komentāri, kuri apspriesti sēdē tiks ņemti vērā Veselības ministrijai lemjot par Poliomiēlīta uzraudzības komisijas priekšsēdētāja izvēli.

Komisija nolemj: Pārskatīt rīcību plānu, ja konstatēts poliomiēlīta gadījums, izsūtīt Komisijas locekļiem, izskatīt un virzīt uz Veselības ministriju plāna integrēšanai MK noteikumos vai Valsts katastrofu medicīnas plānā.

Komisijas priekšsēdētājs:

J.Strautmanis

Protokolēja:

V.Leitēna